

DRAEBT AF DERES EGNE

Forvirring, chok og sorg blandede sig med glæden ved befrielsen, da det stod klart, at modstandsfolk havde nedskudt fire af de helte, som skulle have stået ved deres side og modtaget folkets hyldest

Erik Andersen

Jens Erik Clausen

Børge T.W. Olesen

Knud H. Andersen

TRAGEDIE

Dines Bogo
bt@bt.dk

Mange har oplevet det øjeblik, hvor BBC fra London udsendte det senere så berømte 'Frihedsbudskab' fredag den 4. maj 1945 kl. 20.35: 'I dette øjeblik ...'

Nu skulle de tyske tropper og flygtninge bare sendes hjem. Nu ventede man på briterne. Mørklægningen var fjernet. Politiet skulle genindsættes, og nu kunne det ikke vare længe, før alle rationeringerne var ophævet.

På et tidspunkt skulle der tages et opgør med de danskere, der havde samarbejdet med besættelsesmagten på den ene eller anden måde.

Allerede om aftenen den 4. maj 1945 begyndte mandskab fra de mange modstandsorganisationer at melde sig ved de aftalte kontaktpsteder.

Man vidste ikke, om det ville komme til kamp med værnemagten eller de tyske terrorkorps (Hipo, Schalburg, Brøndum-gruppen m.v.).

Begrebet 'Varulve' var også begyndt at dukke op. Var der hemmelige dansk/tyske kamporganisationer, der ville foretage aktioner?

Anspændthed

Den 5. maj 1945 var det en helt ny situation over hele landet. Mange modstandsfolk blev overraskede over, at de ved stillestederne modte naboer, familiemedlemmer eller kolleger. Man havde ikke gået for meget rundt og fortalt om sine illegale aktiviteter.

Hjelme, armbånd, ammunition, evt. nye våben m.v. skulle udleveres. Der var mange erfaringer med i

modstandsgrupperne, men endnu flere uerfarnere.

I Ringsted og byerne omkring Ringsted var man meget optaget af, at Schalburgkorpset lå på Ringsted Kaserne. Medlemmerne af korpset havde et ønske om at marchere med værnemagten tropper til Tyskland. Hvad ville de gøre, hvis det ikke kunne lade sig gøre?

Byledelsen i Ringsted samlede de fleste lokale modstandsfolk på Dampmøllen og tilkaldte samtidig forstærkninger fra Roskilde, Sorø og Holbæk.

Stemningen i Ringsted var særdeles ansændt, og det fik stor indflydelse på den kurértransport, der på befrielsesdagen afgik fra Roskilde mod Korsør færgeløje.

Intet var som det plejede lørdag den 5. maj 1945. Der blev jublet overalt, men der var også mange opgaver, der skulle løses.

Med henblik på det forestående opgør med 'landsforræderne' blev der fra København udsendt arrestationslister, der skulle anvendes i de større byer. Navnene på listerne var indsamlet gennem de sidste to år, og man ville sikre, at personerne ikke blev fundet, men også at de pågældende ikke blev udsat for overgreb.

Fik et lift

Ritmester Poul P.J.R. Sonne var på Stud. jur. Erik Andersen fra Frederiksberg havde i flere år arbejdet som kurér for Ringen og Studenternes Efterretningstjeneste, bl.a. med opgaver mellem Danmark og Sverige.

Han skulle den 5. maj 1945 så hurtigt som muligt aflevere en anholdelsesliste til Odense Region. Han begyndte rejsen med tog fra Københavns Hovedbanegård, men blev afbrudt i Roskilde. Her fik han

på Thing- og Arrest Huuset i Jernbanegade kontakt med den 23-årige arbejdsmand Jens Erik Clausen, der var leder af et lokalt kompagni. Det blev aftalt, at Erik Andersen kunne blive eskorteret videre i bil til Korsør.

Kompagniet disponerede over en Ford V8 cabriolet, årgang 1937. En sort to-personers bil med to ekstra pladser bagi det, man ofte kalder en svigermorklap.

Vejret var rimeligt, og Jens Erik Clausen ville selv med som leder. Den 28-årige CB-instruktør, presesvend Knud Hjalmar Andersen fra Himmelev blev chauffør. Ved siden af kuréren på bagsædet sad den 34-årige Falckredder Børge Thøger William Olesen.

Man er klar til afgang ved 12-tiden. De fire var alle bevæbnede, iført armbind, og på vognen vaje et blåhvidt flag, der symboliserer modstandsbevægelsen på Midt-Sjælland. Det blåhvide flag var vognen allerede udstyret med om morgenen, hvor den var med i paraden gennem Algade.

Vognen, de brugte, havde tjent dem godt. Den havde været anvendt som eskortebil, når de på lastvogne opsamlede nedkastede våben syd for Roskilde.

Ritmester Poul P.J.R. Sonne var på Ringsted Dampmølle, hvor han havde travlt med at samle mandskab fra byen og fra omliggende byer.

Fra Ringsted rådhus, hvor bykommandoen havde kvarter, blev der kl. ca. 12.45 givet besked til Dampmøllen om, at der var passeret nogle uidentificerede lastvogne.

Fra Ringsted Dampmølle blev der ringet til bykommandoen i Sorø med besked om, at de kunne forventes, at der kom nogle vogne med for-

modede 'Hipo-folk' (Hipo: danskere i tysk hjælpepolitik).

Som alle andre steder i Danmark fejrede man befrielsen i Sorø. Der blev flaget overalt i byen, og modstandsfolkene blev hyllet, hvor de kom frem. En del havde mødested på politistation og andre ved kommandokvarteret, der var indrettet i Villa Pomona, Alleen 25, tæt ved Albertikrydset på Hovedvej A1.

I 'Pomona' modtog man opkaldet fra Ringsted om biler med formodede Hipo-folk, der evt. var forklædt som modstandsfolk.

Luftværnsleder, bykommandant-kaptajn Bøving, beordrede mandskab sendt til Albertikrydset på hovedvejen ved indkørslen til Sorø.

Der blev sendt folk med kort varsel fra flere lokaliteter mod krydset. Ca. 40 bevæbnede mænd gik i stilning i vejkrydset, og man havde udlagt søm på vejen ved jernbaneoverkørslen ved indkørslen til byen.

Ikke alle havde helt opfattet ordren, men man var klar over, at vognene skulle standses.

Tung beskydning

Kl. 13.00 så man på Ringstedvej en sort personvogn i stor fart nærme sig byen. Da vognen passerede jernbanen, lød der flere smæld.

Flere af de mange i krydset opfattede situationen forskelligt. Nogle sagde, deriblandt delingsfører Due-dahl, at der blev skudt fra vognen, da han forsøgte at råbe den an. Andre, at det var dæk, der eksploderede, og vognen derefter blev bragt til standsning i krydset.

De fleste mente dog, at vognen kom i slinger, at den blev beskudt, for den i en bue endte ud for Møllegården, Slagelsevej 1. Efter at vognen var bragt til standsning, fortsatte

beskydningen. Tre mand var dræbt. Falckredder Børge Olesen på bagsædet var hårdt såret, men var i stand til at sige, at de var på vej til Korsør. Meget hurtigt var mange samlet ved Ford-vognen, og alle var enige om, at man havde nedkæmpet fire forklædte fjender.

Børge Olesen blev hentet af to portører fra det nærliggende Amtssygehus. De tre dræbte blev båret til sygehusets kapel, 100 meter fra Albertikrydset.

Børge Olesen døde kort tid efter, og han blev også anbragt i kapellet. De dræbte våben, armbind, støvler m.v. blev fjernet. De papirer, kuréren medbragte, og andre papirer blev afleveret på politistationen. Bøving kan huske det blåhvide flag på vognen, men ingen kan huske, hvad der senere skete med det.

Sandheden dæmrede

6. maj 1945. Kompagnichef Jens Erik Clausens bror fra Roskilde ankom om søndagen sammen med andre modstandsfolk til Ringsted Dampmølle. Her hørte han Sorø-folk fortælle om, hvordan de dagen før havde stoppet og nedkæmpet en bil med forklædte Hipo-folk.

Da han hørte flere detaljer, gik det pludselig op for ham, at det var hans bror og Ford-vognen fra Roskilde, der blev talt om. Desuden opdagede man, at en af folkene på Dampmøllen havde broderens maskinpistol, hvor der i skæftet var indridset 'Lille Maren'.

Sammen med en kammerat tog han straks til Sorø, hvor de forlangte adgang til kapellet. Efter en del debat blev man i Sorø overbevist om, at det ikke var en nedkæmpning af en fjende, man foretog dagen før,

men en tragisk nedskydning af egne modstandsfolk. Jubelen i byen forstummede for en tid, og alle flag gik på halv i byen. Sent på eftermiddagen kom en kortge med personvogne og to lastvogne, der skulle bringe de fire kister til Roskilde.

Næsten samtidig med at kisterne passerede Albertikrydset, kørte en lille britisk fortrop forbi stedet. Sorg og glæde i samme øjeblik.

I Ringsted blev der gjort holdt ved Dampmøllen, inden man fortsatte til kommandostationen i Roskilde,

hvor kortegen ankom kl. ca. 16.30.

Tre kister blev ført til Østre Kapel. Chaufføren Erik Andersens kiste blev ført til Himmelev, hvor han senere også blev begravet. Sygeplejersker fra Roskilde Amtssygehus blev anmodet om at gøre de dræbte i stand, da man opdagede, at dette ikke var sket i Sorø.

10. maj 1945 blev de tre lokale bisat fra Roskilde Domkirke. Ligtoget kørte ad Algade. Samme rute som modstandsfolkene havde kørt, da de blev hyllet om morgenen på be-

frielsesdagen. Jens Erik Clausen og Børge Olesen blev begravet på Østre Kirkegård.

Erik Andersen, der skulle have været forlovet den 7. maj 1945, blev bisat fra Frederiksberg Kirke den 12. maj, samtidig med at det meste af det øvrige København overværede feltmarskal Montgomerys triumftog gennem København.

LÆS MERE PÅ NÆSTE SIDE ➔

DINES BOGØ

Dines Bogo er forfatter og foredragsholder. Han har en særlig interesse for kriminalsager og Anden Verdenskrig og har i flere år gennemført landets lokalarkiver for at afdække en lang række historiske begivenheder og forbrydelser. Denne artikel er baseret på historisk materiale fra lokalarkiver.

